

может быть освобождено от его возмещения при наличии обстоятельств, установленных договором или законом (например, непреодолимой силы, умысла потерпевшего). Обязанность возмещения имущественного вреда, причиненного правомерным поведением лица, как уже отмечалось, предусматривается только законом (например, вред, причиненный действиями в состоянии крайней необходимости).

Так, согласно ст. 1171 ГК Украины подлежит возмещению вред, причиненный в состоянии крайней необходимости. Однако действия лица в состоянии крайней необходимости являются правомерными, поэтому его обязанность возместить причиненный вред основывается на иных началах, чем гражданско-правовая ответственность. Именно характер деяния (правомерный или противоправный) является критерием разграничения обязательства по возмещению вреда и недоговорной гражданской ответственности, которая реализуется в границах такого охранительного правоотношения.

Использованные материалы:

1. Кузнецова, Н. С. Гражданско-правовая ответственность: понятие, условия и механизм применения [Текст] / Н. С. Кузнецова // Альманах цивилистики : сб. ст. Вып. 3 / под ред. Р. А. Майданика. – Киев : Всеукр. ас. изд. «Прав. єдність», 2010.
2. Брагинский, М. И. Договорное право: Общие положения [Текст] / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 1997.
3. Примак В. Нормативний вимір цивільно-правової відповідальності [Текст] / В. Примак // Юрид. Україна. – 2005. – №9.
4. Стефанчук, М. Зловживання правом як новела цивільного законодавства [Текст] / М Стефанчук // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – №4.

Бірюкова А. Г., доцент кафедри цивільного права №2 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ДЖЕРЕЛ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

В межах національної правової системи формально-юридичні джерела цивільного права не слід розглядати, як окремі не пов'язані між собою правові явища. Навпаки, в рамках джерел різних галузей права

вцілому, так і в галузі джерел цивільного права існують достатньо тісні системні зв'язки.

В силу цього при класифікації сучасної системи джерел цивільного права, необхідно застосовувати різні підходи, виходячи із особливостей та ознак.

В науковій літературі неодноразово згадувалось про важливу роль системного підходу дослідження правових явищ. Неодноразово наголошувалось, що саме він надає можливість глибоко та різнопланово визначити як зовнішній так і внутрішній зв'язки, що існують між правовими явищами, а також внутрішній зміст, мету, структуру, роль та значення.

Безперечно, системний підхід базується на певному ряді принципів. До таких належать принцип цілісності системи, т.б. створення в результаті поєднання різноманітних явищ, нових якостей, не існують без такого поєднання і принцип різноманіття зв'язків системи з зовнішнім середовищем, засоби взаємодії з якими мають велике значення для правильного розуміння відносин, що існують в самій системі.

Розглянемо деякі, найбільш важливі ознаки системного підходу, які надають загальне уявлення про його характер.

По-перше, це наявність певних структурних елементів. На відміну від простих, окремих складових частин системи елемент визначається своєю органічністю та однорідністю входження в створену разом з іншими елементами систему. При застосуванні формальних джерел цивільного права в якості структурних елементів створеної системи найбільш частіше виступають нормативно-правові акти.

По-друге, наявність системостворюючих зв'язків між цими елементами. В цій якості виступають ієрархічні зв'язки, на підставі яких різні види джерел права утворюють єдину систему. Підкреслюючи важливість цієї ознаки, Л. С. Явич зазначав, що фактичні співвідношення між джерелами права має велике значення для пануючого уявлення про те, що необхідно власне вважати правом.

Ієрархічний характер джерел цивільного права притаманний системі нормативно-правових актів знаходить свій вираз в залежності, підпорядкованості, нерівності структурних елементів, що її створюють; кожний займає в ній певне, обумовлене юридичною силою та соціальним значенням місце. Як вірно відмітив С. Л. Зівс « ієрархічна структура є вираз різної юридичної сили окремих видів джерел права та пов'язаним цим підпорядкуванням джерел права в органічно цілісну систему». Таким

чином ієрархія джерел права являє собою складну правову категорією, яка знаходить свій багатоаспектний прояв в механізмі правового регулювання і в силу цього може по-різному тлумачитись в юридичній літературі.

Принцип ієрархічний, який є основою системи найбільш чітко проявляється в відносинах між нормативно-правовими актами, що діють в рамках однієї національної правової системи. Так, даний принцип можливо собі уявити наступним чином, цивільно-правові нормативні акти органів влади повинні знаходитись в суворій відповідності до актів, що є вищими за ієрархією. Однак, їх сукупність і кожний окремо повинні відповідати Конституції України. При цьому вони не повинні замінювати один — одного, втручатись в компетенцію, заміни або скасування може тільки орган, який його видав або вищий за ієрархією.

Ієрархічно-побудована система нормативно-правових актів, як найбільш великої групи джерел цивільного права повинна розробляти не тільки на теоретичному рівні, але і закріплюватись в законодавстві. При цьому основним принципом повинен виступати принцип верховенства Цивільного кодексу України (далі ЦК) та інших законів. Неможливо не погодитись з М. Н. Марченко, який зазначав, що не може бути в країні твердого і стабільного правопорядку, якщо не будуть чітко визначені й закріплені місце і роль кожного джерела права в загальній системі права. А це, безперечно, передбачає їх побудову і функціонування не тільки на підставі принципу системності, а й принципу ієрархічності.

Булеца С. Б., кандидат юридичних наук, доцент, заступник декана юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»,

ВТРАЧЕНА ВИГОДА В МЕДИЦИНІ

Здоров'я і працездатність — це духовне і соціальне благополуччя. При заподіянні шкоди особистості громадянина у цих суб'єктів права з'являється юридична можливість вимагати від заподіювача шкоди його відшкодування. Щоб така можливість виникла, необхідно існування ряду обставин, з якими закон пов'язує зародження у суб'єкта права претендувати на відшкодування шкоди і добиватися її за допомогою правових мір. Ця юридична можливість називається суб'єктивним